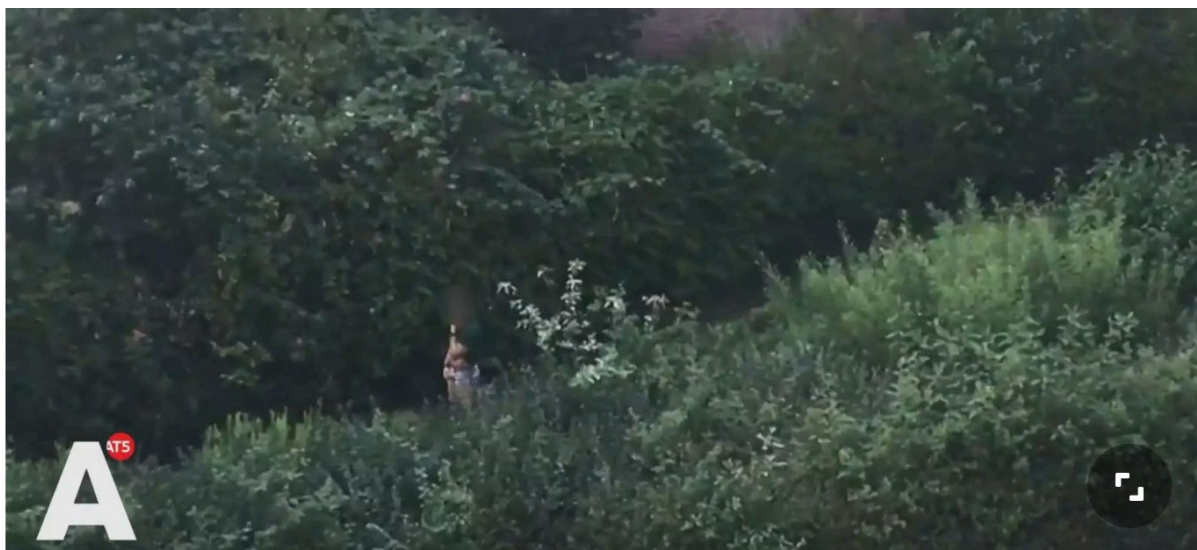

Onderzoek naar door politie doodgeschoten Sammy Baker stuk milder dan gelekt concept

28 september 2023, 07.00 uur · Aangepast 29 september 2023, 12.42 uur · Door Niels van Steijn

Stomverbaasd, dat zijn de ouders van Sammy Baker over de conclusies die socioloog Jaap Timmer trekt in zijn definitieve rapport over de dood van hun zoon. De 23-jarige Duitser werd ruim drie jaar geleden door politieagenten doodgeschoten in Nieuw-West. In **een conceptversie** van het onderzoek uitte Timmer stevige kritiek op de betrokken agenten, maar in het definitieve rapport zijn de conclusies genuanceerder en milder.

Sammy Baker aan de Honselerdijkstraat in Nieuw-West - AT5

Ruim drie jaar na de dood van Sammy Baker en verschillende onderzoeken verder staan de nabestaanden en de politie lijnrecht

tegenover elkaar. Nadat het Openbaar Ministerie (OM) - op basis van onderzoek door de Rijksrecherche - in 2021 concludeerde dat de agenten **uit noodweer** handelden, startten de ouders van Baker een civiele procedure tegen de politie. In die procedure vroegen de nabestaanden, bijgestaan door advocaat Richard Korver, om onderzoek door deskundigen. In augustus 2021 kwamen partijen overeen dat politiesocioloog Jaap Timmer de zaak moest onderzoeken, ook een psychiater schrijft een rapport. Daarnaast startte het Britse Forensic Architecture (FA) - op verzoek van de ouders van Sammy Baker - ook een onderzoek naar de zaak. Beide rapporten trekken nu hun conclusies, die ver uit elkaar liggen.

De zaak in het kort

Drie jaar geleden werd de 23-jarige Sammy Baker, een Duitse fitness-influencer, in Amsterdam doodgeschoten door politieagenten. Sammy was in de stad om zijn verjaardag te vieren en bracht een bezoek aan een coffeeshop in het Wallengebied, waar hij meerdere joints deelde met vrienden en spacecake at. Even later begon hij verward gedrag te vertonen en raakte vermist. Zijn moeder is ongerust en reisde af naar Amsterdam waar ze hem in Nieuw-West aantrof.

Ondertussen was de politie ook op zoek naar Baker, wanneer een agent hem lopend probeert te benaderen rent Sammy op blote voeten weg, achtervolgd door meerdere agenten.

De achtervolging eindigt in een omheinde binnentuin aan de Honselersdijkstraat, op zo'n drie minuten lopen van de Poeldijkstraat. Met zijn moeder en de vriend op een paar honderd meter afstand loopt hij rond met een mes op zijn keel en polsen.

Verschillende agenten vragen hem in het Engels, Duits en Nederlands zijn mes los te laten. Maar dat gebeurt niet. "We are here to help you", hoor je een agent op videobeelden schreeuwen. Om de agenten te beschermen tegen Sammy en zijn mes, wordt een hondengeleider ingezet. Maar tegen aanwijzingen van zijn leidinggevende in, besluit hij de Duitser van achteren te benaderen.

De agent pakt Sammy bij zijn nek en brengt hem naar de grond. Eenmaal op de grond begint Baker tegen te strubbelen, te gillen en met het mes om zich heen te zwaaien. Tijdens de worsteling besluiten twee agenten te schieten, de Duitser overleeft de politiekogels niet.

Stevige kritiek in conceptversie

Eerder dit jaar kwam de conceptversie van het rapport dat Timmer schreef in handen van AT5. De onderzoeker uitte **stevige kritiek** op het optreden van de Amsterdamse politie. Zo trok een hondengeleider zijn eigen plan en haalt Timmer uit naar de leidinggevende van de operatie. "De rol die de Officier van Dienst (OvD-P) zichzelf gaf was een meer coördinerende, geen bevelvoerende. De betreffende OvD-P heeft (..) voor of tijdens het optreden niet duidelijk gemaakt dat zij de lakens ging uitdelen. Als zij de operatie daadwerkelijk had willen leiden, dan had zij uitdrukkelijk als zodanig benoemde opdrachten en mandaten moeten geven, inclusief tolerantiegrenzen, geweldsinstructies en dergelijk."

"De betreffende OvD-P heeft voor of tijdens het optreden niet duidelijk gemaakt dat zij de lakens ging uitdelen"

JAAP TIMMER IN CONCEPTVERSIE

Timmer geeft als voorbeeld de inzet van een hondengeleider, de OvD-P vraagt om zijn inzet om de aanwezige agenten in de binnentuin te beschermen tegen Baker. Maar hij besluit, op aanwijzing van andere agenten, Baker van achteren te benaderen en hem te overmeesteren. Een actie waarna de situatie escaleert en de Duitser wordt doodgeschoten.

Definitieve versie milder

Nadat de betrokken partijen de conceptversie hebben kunnen lezen en zij opmerkingen mochten maken over de inhoud en aanvullende vragen konden stellen, is de socioloog milder en genuanceerder. De politie zou de uitdrukkelijke bedoeling hebben gehad om de vermiste Baker te vinden en in veiligheid te brengen, en ondanks dat instructies van de leidinggevende ter plaatse niet gevolgd werden, zou dat vooral komen door het onvoorspelbare en gevaarlijke gedrag van Sammy Baker, vermoedelijk als gevolg van zijn overmatige cannabisgebruik.

Sammy Baker

Ook kiest Timmer nu zijn woorden zorgvuldiger. Waar hij in conceptversie nog stelt dat met het politiepersoneel meer op afstand

het 'waarschijnlijk' mogelijk was geweest om Sammy tot rust te laten komen, verruilt Timmer dat woord in de definitieve versie voor 'wellicht'.

Daarnaast is er nog iets opvallends: Timmer sluit zijn document af met een opmerking over dat er een aantal kenmerken zijn van het fenomeen 'suicide by cop'. Sammy Baker zou mogelijk bewust de confrontatie met de politie zijn aangegaan om daarop te worden doodgeschoten. Iets waar in de conceptversie niet over gesproken wordt.

"Herhaalde escalaties en fouten creëerden een situatie waarin Sammy zinloos werd gedood"

BOB TRAFFORD - FORENSIC ARCHITECTURE

Naast het onderzoek van Timmer heeft ook het Britse Forensic Architecture - in samenwerking met onderzoeksprogramma Argos - haar conclusies getrokken over de zaak. Een team wetenschappers bouwde de afgelopen maanden een 3D-model en reconstrueerden de situatie in de binnentuin. Een van de meest opvallende conclusies is dat de verklaringen van agenten op cruciale punten niet zouden kloppen.

'Agent niet direct in gevaar'

"Drie agenten hebben verklaard dat één van de politiecollega's, toen hij Sammy naar de grond werkte, samen met hem op de grond belandde. Aangezien Sammy een zakmes in zijn handen had, ziet het OM de gezamenlijke val ook als reden waarom andere agenten hun collega te hulp moesten schieten. Maar analyse van beschikbare videobeelden tonen dat dit simpelweg niet klopt. De betreffende agent blijft staan en was daarmee niet in direct gevaar", aldus de onderzoekers.

"De agenten hadden op elk moment nog de mogelijkheid om achteruit te stappen"

FORENSIC ARCHITECTURE

Daarbij komt nog dat vanuit Sammy helemaal geen gevaar zou komen. "Dankzij reconstructietechnieken heeft Forensic Architecture kunnen vaststellen in welke lichaamspositie Sammy zich bevond. Hij lag op de grond met zijn billen en onderrug in contact met de grond. Zijn hoofd en schouders kwamen niet significant van de grond omhoog. Daarmee stond Sammy niet in een aanvallende houding, hij lag in zijn eentje op de grond. De agenten hadden op elk moment nog de mogelijkheid om achteruit te stappen", stelt het onderzoek.

Op basis van het onderzoek van Forensic Architecture, concludeert onderzoeker Bob Trafford dat herhaalde escalaties en fouten een situatie creëerden waarin Sammy zinloos werd gedood.

'Conclusies ver van de werkelijkheid'

Op de conclusies van het onderzoeksbureau en Argos reageert de politie: "Hun conclusies schetsen een beeld dat in onze ogen ver af staat van de werkelijkheid. Het OM heeft op basis van onderzoek door de Rijksrecherche de conclusie getrokken dat het noodweer was. Ook een door de rechtbank als deskundige benoemde socioloog en politiewetenschapper en deskundige Timmer komt in zijn definitieve rapport niet tot deze conclusies die het commerciële bureau meent te kunnen trekken."

Over de definitieve versie van het rapport dat Timmer schreef zegt de politie: "We willen onze procedures en afspraken tegen het licht houden en ons de vraag te stellen: wat kunnen we verbeteren? Het is belangrijk dat we reflecteren en lering trekken uit alles wat er op die 13e van augustus in 2020 gebeurd is. We hebben Jaap Timmer gevraagd om ons hierbij te helpen."

Advocaat van de ouders Richard Korver noemt de verschillen tussen de conceptversie en het definitieve rapport 'opmerkelijk'. "Voor mijn gevoel worden die geheel verklaard door de aanvullende vragen

Op de vraag wat de nabestaanden en Korver nu gaan doen is het antwoord dat zij eerst zullen wachten op het rapport van de psychiater. "Afhankelijk van die uitkomst bepalen we een verdere strategie", aldus Korver.